

CASE STUDY

WATERSCHAPPEN

IN DE TOPSECTOR WATER:

ervaringen in Vietnam

*Stefan Kuks, Frank Heemskerk, Susan Lijzenga en Stefan Nijwening**

■ In Ho Chi Minh City in Vietnam neemt de wateroverlast en de dreiging van overstromingen de laatste jaren flink toe. Ook de zoetwatervoorziening staat in deze megastad onder druk. Om tot duurzame oplossingen voor deze problemen te komen, doen de Vietnamese autoriteiten een nadrukkelijk beroep op Nederlandse kennis en kunde. Nederlandse overheden, bedrijven, kennisinstellingen en NGOs zijn in verschillende projecten en programma's actief. Ook de waterschappen vervullen hierin een belangrijke rol. Vooral als inspirator over, en kennisdrager van één van de sterkste aspecten van het Nederlandse water management: de organisatie en het beheer van onze waterveiligheid.

De inzet van Nederlandse kennis en kunde

Het waterschap Regge en Dinkel draaide het afgelopen jaar mee in het Ho Chi Minh City Flood Management Project, een project dat is gefinancierd door de Nederlandse overheid en wordt uitgevoerd door Royal HaskoningDHV en Deltares. Het project ondersteunt de Ho Chi Minh City Steering Centre for Urban Flood Control (SCFC), de instantie die verantwoordelijk is voor waterveiligheid, de afvoer van regenwater en waterzuivering in Ho Chi Minh City. In het project wordt ondermeer een overstromingskaart ontwikkeld en zijn verschillende maatregelen tegen dreigende overstromingen beoordeeld en afgewogen. Daarnaast ondersteunt het consortium van Nederlandse experts de SCFC in het versterken van de eigen organisatie en het vergroten van de kennis en kunde van haar medewerkers. In dit laatste speelden drie adviseurs van het Waterschap Regge en Dinkel een belangrijke rol.

Aandacht voor organisatie & beheer

Natuurlijk hebben de Vietnamese autoriteiten veel belangstelling voor onze technische kennis en kunde. Maar net als elders in de wereld wordt ook in Vietnam steeds meer gekeken naar de randvoorwaarden voor het nemen van maatregelen om waterproblemen op te lossen. Vergelijkbaar met elders concludeert men dat met name de governance, de organisatie en het beheer van water, nog verbetering behoeft. Hiervoor wordt nadrukkelijk naar Nederland gekeken. De laatste tijd in het bijzonder naar de impact van het advies van de Commissie Veerman en het daaropvolgende Deltaprogramma. Daarnaast is er veel belangstelling voor de rol en kracht van onze waterschappen. De waterschappen beschikken binnen de Nederlandse watersector over een efficiënte organisatie, een duidelijk mandaat en middelen om – ook in tijden van recessie – de veiligheid tegen overstromingen te waarborgen.

* **Stefan Kuks**, Watergraaf waterschap Regge en Dinkel, tevens Professor in Innovation and Water Policy Implementation aan de Universiteit Twente.

Frank Heemskerk, Lid Raad van Bestuur Royal HaskoningDHV, tevens Voorzitter Stuurgroep NL-Watercluster.

Susan Lijzenga, Strategisch adviseur, waterschap Regge en Dinkel, tevens Landencoördinator Vietnam voor de Unie van Waterschappen. e-mail: s.lijzenga@wrđ.nl, tel +31 (0) 546832679.

Stefan Nijwening, Waterbestuurskundig adviseur bij Royal HaskoningDHV Expert in water policy, governance & finance. e-mail: stefan.nijwening@rhdhv.com, tel +31 (0) 243284177.

Foto: Stefan Nijwenning

Afbeelding 1. Ho Chi Minh City.

Water governance is geen kwestie van copy-paste

Het Nederlandse model is niet zaligmakend, want ook in Nederland is er ruimte voor verbeteringen in de organisatie en het beheer van water. Daar komt bij dat wat in Nederland goed werkt in het buitenland niet altijd goed hoeft te werken. Water governance is geen kwestie van copy-paste. Bovendien: “there is no one best way of organising”. Een effectieve en efficiënte organisatie en beheer van water kan op verschillende manieren worden ingevuld. Dit neemt niet weg dat de organisatie en het beheer van de Nederlandse waterveiligheid wel een bron van inspiratie vormt en ingrediënten in zich draagt die ook in andere landen bij kunnen dragen aan een effectievere en efficiëntere waterveiligheid. Voorbeelden zijn de stroomgebiedbenadering, het “belang - betaling - zeggenschap” principe, het opstellen van meerjarige waterplannen en de toepassing van de Watertoets bij ruimtelijke ontwikkelingsinitiatieven. Tijdens een driedaagse workshop met experts van de SCFC, Waterschap Regge en Dinkel en Royal HaskoningDHV werd dit beeld bevestigd.

Inspiratie en aanbevelingen uit Nederland

Na verschillende bezoeken en presentaties over het Nederlandse model leefden er bij leiders en experts van

de SCFC veel vragen over hoe het in Nederland gaat en geregeld is. Vragen die de betrokken experts van Royal HaskoningDHV niet allemaal (in detail) konden beantwoorden. Binnen het project is daarop naar middelen en ruimte gezocht om Nederlandse waterschappers naar Ho Chi Minh City te halen. Niet alleen om “college” te geven, maar vooral om met de mensen van de SCFC een aantal van die vragen door te akkeren en samen na te denken over mogelijke verbeteringen in de organisatie en het beheer van waterveiligheid. Het Waterschap Regge en Dinkel was bereid drie van hun adviseurs in te zetten. En met resultaat.

In drie dagen tijd passeerden verschillende onderwerpen de revue. Van de benodigde opleidingsniveaus van experts en efficiënt projectmanagement tot de financiering en de relaties met andere overheidsorganisaties. Telkens legden de waterschappers uit hoe het in Nederland werkt, waarbij ze tevens de problemen en uitdagingen benoemden waar zij in Nederland nog voor staan. Steeds volgde daarop een gesprek over hoe dat in Ho Chi Minh City zou kunnen werken. Vietnam kent een eigen bestuurscultuur en dynamiek, maar ook binnen de SCFC lijkt bijvoorbeeld één programma afdeling waarin verschillende projectteams ressorteren effectiever en efficiënter dan de huidige scheiding hierin in zogenaamde Project Management Units. Daarnaast is de aandacht voor beheer en onderhoud een belangrijke les in Vietnam, waar traditioneel de nadruk ligt

op het bouwen van infrastructuur, zonder voldoende aandacht voor het noodzakelijke beheer en onderhoud. Een ander voorbeeld: de SCFC overweegt nu daadwerkelijk om geïnspireerd door het waterschap ‘Regge en Dinkel’ een aparte unit op te zetten voor strategie, beleid en stakeholder management. Want de noodzaak om als waterbeheerder bij te dragen en deel te nemen in ruimtelijke ontwikkelingsplannen en veel meer samen met allerlei instanties (lange-termijn) oplossingen te bedenken, groeit ook in Ho Chi Minh City. Een interessante observatie daarbij is dat in Ho Chi Minh City de noodzaak van het betrekken van bewoners en bedrijven nog niet hoog op de agenda staat. De toelichting op hoe dat in Nederland gaat wekte nog wel verbazing en werd niet altijd begrepen. Daar is nog wel wat missiewerk te verrichten.

Succesfactoren

De succesvolle inzet van de drie waterschappers ging niet vanzelf. Belangrijke succesfactoren bleken:

- 1** Een goede voorbereiding, waarbij adviseurs van Royal HaskoningDHV en de betrokken waterschappers in nauw overleg en samenwerking kwamen tot een op maat gesneden en vraaggericht programma dat aansloot op andere projectdoelen en activiteiten. Daarin is overigens nog ruimte voor verbetering, vooral door zorg te dragen voor één aanspreekpunt vanuit het consortium bij de ontwikkeling van het programma. Een belangrijke les voor verdere samenwerking;
- 2** De betrokken waterschappers waren voor dit type werk “uit het juiste hout gesneden”. Niet iedereen kan zijn of haar kennis en kunde goed aan anderen overdragen. Laat staan in een andere cultuur en taal. Bovendien bleek het cruciaal dat de betrokken waterschappers voldoende senior waren en heel veel aspecten van het waterbeheer in hun waterschap “in de vingers te hebben”. Dat bleek belangrijk, want de vragen die ze voor de kiezen kregen over het reilen en zeilen van het waterschap gingen van hoog naar laag en van links naar rechts.
- 3** De ambitie (bij de waterschappers én de betrokken

adviseurs van het consortium) om te streven naar topkwaliteit en de flexibiliteit om dat samen met de Vietnamese partners vorm te geven, ook gedurende de driedaagse workshop. Ook al is het programma nog zo goed gepland en voorbereid, zaken lopen toch altijd weer anders. Dan is het van belang dat er veel vertrouwen is tussen de samenwerkende partijen. Door snel te schakelen (en stevig door te werken) kon goed ingesprongen worden op wensen en omstandigheden die zich voordeden.

Al met al een succesvolle inzet van Nederlandse waterschapskennis en kunde, zo bleek vooral uit de reacties van de betrokken experts en leidinggevenden van de SCFC.

Vervolg: naar een HCMC Water Partnership

Op allerlei concrete terreinen als project- en contractmanagement, tendering en supervisie, kennismanagement en het verder ontwikkelen van concrete kennis en kunde is er behoefte aan een vervolg, zo was de conclusie. Drie dagen is natuurlijk te kort om de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen in de organisatie, procedures, handleidingen en de dagelijkse waterbeheerpraktijk. De driedaagse workshop was dan ook vooral een begin. Een begin van een partnership tussen SCFC en het waterschap Regge en Dinkel om de komende jaren samen te werken aan waterveiligheid in Ho Chi Minh City en om kennis en kunde over te dragen. Niet alleen van Regge en Dinkel aan de SCFC, maar ook andersom. Want drie dagen werken in Ho Chi Minh City levert ook nieuwe, frisse en innovatieve ideeën op voor Nederland. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verdere doorontwikkeling en toepassing van waarschuwingssystemen voor overstromingen of de mogelijkheden voor opschaling van innovatieve zuiveringstechnieken. Maar het brengt ook een relativering van de problemen en uitdagingen zoals we die in Nederland ervaren, hetgeen ook wel eens goed is.

Topsector Water ten voeten uit

De goede samenwerking krijgt vervolg. Op dit moment werken Royal Haskoning DHV en

Foto: Stefan Nijwenning

Afbeelding 2: Vietnamezen doen de was in de rivier.

waterschap Regge en Dinkel aan het opzetten, financieren en realiseren van een HCMC Water Partnership. Dit gebeurt samen met een aantal andere waterschappen en met kennisinstellingen, waaronder in ieder geval het Twente Water Centre van de Universiteit Twente. De samenwerking is gericht op een meerjarig programma om de capaciteit, effectiviteit en efficiëntie van de SCFC te versterken. Door middel van training, maar ook advies over juridische, organisatorische en financiële aspecten van waterveiligheid in Ho Chi Minh City. Een dergelijke training is hard nodig. Daarbij wordt nog gezocht naar additionele partners met additionele middelen die nodig zijn om de beoogde partnership op te zetten. De basis ligt er in ieder geval en een deel van de middelen is al gevonden. Het HCMC Water Partnership komt er, zo lijkt het.

De inzet en bijdrage van het waterschap Regge en Dinkel in het Ho Chi Minh City Flood Management Project is Topsector Water ten voeten uit. Het is een mooi voorbeeld van hoe samenwerking in de driehoek, tussen overheidsinstanties, bedrijven en kennisinstellingen, bijdraagt aan betere adviezen en ondersteuning in andere landen en daarmee wereldwijd een bijdrage kan leveren aan de grote wateropgaven waarvoor zo veel landen, delta's en steden zich gesteld zien. Het laat ook zien dat deze samenwerking kan resulteren in nieuwe initiatieven. Nieuwe

waterbusiness die weer goed is voor de Nederlandse innovatiekracht en werkgelegenheid.

Een nieuwe tak van sport voor de waterschappen

Het werken in de gouden driehoek op internationaal niveau is een nieuwe tak van sport voor de waterschappen. De waterschappen willen graag een passende bijdrage leveren aan het Topsectorenbeleid. Daarnaast wordt met het huidige project ook het publieke belang gediend. De medewerkers van waterschappen voeren werkzaamheden uit die passen bij de taken van het waterschap en waarvoor het waterschap unieke kennis bezit. Kennis waar wereldwijd veel vraag naar is. Van concurrentievervalsing is geen sprake. In het HCMC Water Partnership dragen verschillende bedrijven, kennisinstellingen en overheden bij. Voor de waterschappen geldt dat zij op het totaal een bescheiden, maar belangrijke rol spelen. Hierbij zijn de risico's voor waterschappen beperkt, omdat zij niet investeren.

Een goed begin is er en in de komende periode gaan de partners gezamenlijk en al doende leren hoe waterschappen kunnen bijdragen aan de Nederlandse Topsector Water. Het HCMC Water Partnership is daarvan een mooi voorbeeld en biedt daartoe een geweldige kans. ■